

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 2.1 Ağustos 2015
Sayı : 73

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkındaki İçtüzük değişikliği teklifimiz ve gerekçesi ektedir. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. M. Sezgin TANRIKULU
CHP İstanbul Milletvekili

Kerem Arslan
Denizli

Devrim KÖK
Antalya Mv.

Ali AKYILDIZ
Sivas Mv.

Veli Ağbadaş
Malatya

Ali Seher

İbrahim Ördiç
Adana Mv.

Barış Yalçın
İST. Mv.

Oğhan SARIBAL
Bursa

Onursal Adigüzel
CHP

GÜLAY YERDEKİ
İstanbul Mv.

Mehmet Emin Adıgüzel

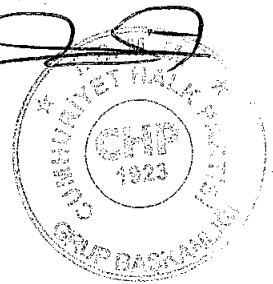
Hüseyin Yıldız
Aydın Mv.

Hüseyin Yıldız
Aydın Mv.

Mehmet GÖKDAG
Gaziantep Mv.

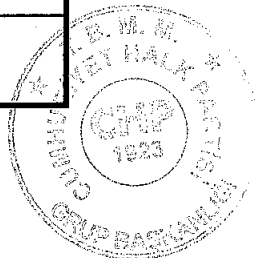
Eker Aydın
Bursa Mv.

M. Özkan

73... Sayılı Kanun Teklifi İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Merdan Nurcu	Mansur	
ALİ JİPİT	İzmir	
Bone Karaburç	Şırnak	
ÖZKAN YALIM	LİQA	
A. Hatice PEKSEN	Tarık	

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
21 Ağustos 2015
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
21 Ağustos 2015
No: 16694

GEREKÇE

Türkiye’de Kürt sorunu ve bunun önemli bir boyutu olan silahlı çatışma ve terör yöntemleri binlerce yurttaşımızın ölümüne neden olmuştur.

Cumhuriyet tarihi bu sorunun salt güvenlik eksenli politikalarla çözülemeyeceğinin kanıtlarıyla doludur. Genelkurmay Başkanlığı’nın verilerine göre, 1984 ile 2009’un Nisan ayı arasında tam 11 bin 735 güvenlik görevlisi ile 30 bine yakın PKK mensubu ve binlerce sivil yurttaşımız hayatlarını kaybetmişlerdir. Faili meçhul cinayetlere kurban gidenler ile kayıpların sayısı bu rakamlara dâhil değildir.

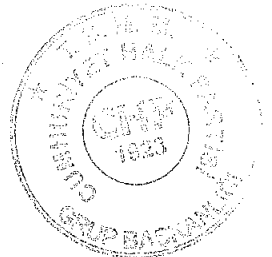
Sadece güvenlik eksenli politikaların bu sorunları çözemediği acı tecrübelerle aşikâr hale gelmiştir. Başka seçeneklerin hayata geçirilmesi, ertelenemeyecek bir ihtiyaç olarak önümüzde durmaktadır. Bu bağlamda, siyasi alanın toplumsal barışı sağlayacak demokratik bir çözüm için yeniden düzenlenmesi ve yeni araçların devreye sokulması gerekmektedir.

Bugüne kadar değişik Hükümetler döneminde yapılan çalışmalar istenilen sonuçları tam olarak vermemiştir. Bu olumsuz durumun esas nedeni, siyasi çözümün sadece Hükümetlerin işi olarak görülmesi ve TBMM’nin yeterli ölçüde sorumluluk üstlenmemiş olmasıdır. Bu, sorunun kapsayıcılığıyla bağdaşmayan bir yaklaşımdır.

Ülkenin önemli ve bütün toplumu ilgilendiren sorunlarının çözümünün asli adresi TBMM’dir. Kürt sorununun çözümü ulusal mutabakat gerektirmektedir. Ulusal irade TBMM’de temsil edildiğine göre, ulusal mutabakatın oluşacağı yer de TBMM’dir.

Kürt meselesinde, TBMM denetiminde bir süreç ve mekanizma oluşturulması ertelenemez bir aşamaya gelmiştir. İçtüzük değişikliği teklifimizin amacı; siyasi partiler arasında doğrudan ve sürekli bir diyalog imkânı yaratmaya; görüş ve yaklaşım farklılıklarını asgarî düzeye indirmeye ve siyasetin dilini uzlaşma ve demokratik çözüm temeline oturtmaya çalışmaktır. Böylece bu meselenin; siyasi partiler arasında polemik, yıpratma, üstünlük ve yenilgi konusu olmaktan çıkarılacağını umut ediyoruz.

Bu İçtüzük Değişikliği Teklifimizde ayrıca aynı amaçlara hizmet etmek üzere, ülkemizde geçmişte yaşanan acı ve travmaları hatırlatan isimler taşıyan; meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park ve benzeri alanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait işletme, tesis, bina ve benzeri tüm yapıların ve kışlaların tespit edilmesi ve bu isimlerin değiştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir Tespit Komisyonu kurulması da öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğüne bir geçici madde eklenerek Türkiye'nin temel sorunlarının toplumsal mutabakatla çözümlmesine katkı sunmak amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bir "Toplumsal Mutabakat ve Ortak Akıl Heyeti Komisyonu" kurulması amaçlanmıştır.

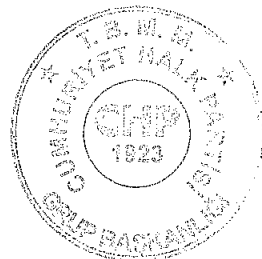
Geçici maddenin ikinci fıkrasında, komisyonun oluşumu ve üyelerinin seçimi; Üçüncü fıkrasında, Komisyonun görevleri; Dördüncü fıkrasında, Komisyonun çalışma usul ve esasları; Beşinci fıkrada Komisyonun uzman ve danışman çalıştırması; Altıncı fıkrada, Komisyonun çalışma süresi düzenlenmektedir.

Geçici Maddenin yedinci fıkrasından itibaren ise Ortak Akıl Heyeti'nin oluşumu düzenlenmektedir. Sekizinci fıkrada Heyetin görevleri; Dokuzuncu fıkrada Heyet ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları; Onuncu fıkrada, Heyet görevlerine yardımcı olacak teknik görevliler ve bunların ödenek ve yolukları; On birinci fıkrada, Heyetin çalışma süresi; On ikinci fıkrada bu geçici maddede hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak usul ve esaslar; On üçüncü fıkrada ise Heyetin TBMM Başkanlık Divanının izni olmadıkça soruşturma ve kovuşturmayaya tabi tutulmayacağı hususları düzenlenmektedir.

MADDE 2- Madde ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğüne bir geçici madde eklenerek ülkemizde geçmişte yaşanan acı ve travmaları hatırlatan isimleri taşıyan; meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park ve benzeri alanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait işletme, tesis, bina ve benzeri tüm yapıların ve kışlaların tespit edilmesi ve bu isimlerin değiştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir Tespit Komisyonu kurulması ve bu Komisyonun görevleri, yetkileri, çalışma usul ve esasları düzenlenmektedir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

TBMM İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ

MADDE 1- 5.3.1973 tarihli ve 584 Karar Numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğüne aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Türkiye'nin temel sorunlarının toplumsal mutabakatla çözülmesine katkı sunmak amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde “Toplumsal Mutabakat ve Ortak Akıl Heyeti Komisyonu” kurulmuştur.

(2) Komisyon, TBMM Başkanlık Divanının kararıyla kurulur ve TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin kendi üyeleri arasından göstereceği ikişer milletvekilinden oluşur. TBMM Başkanı Komisyonun başkanıdır. TBMM Başkanının yokluğunda, görevlendirdiği Başkan Vekili Komisyona başkanlık eder. Herhangi bir nedenle Komisyon üyeliğinin boşalması halinde aynı esas ve usulle Komisyon üyesi seçilir.

(3) Komisyon, Türkiye'nin toplumsal mutabakatla çözülmesi gereken temel sorun alanlarında aşağıdaki görevleri yerine getirir;

- a) TBMM'de grubu bulunan siyasal partiler arasında doğrudan diyalog, etkili iletişim ve işbirliği ortamı oluşturarak görüş ve yaklaşım farklılıklarını demokratik süreç ve eşitlikçi zeminlerde en aza indirmek,
- b) Bakanlar Kurulunun çözüme ilişkin geliştirdiği strateji ve programı var ise, TBMM Başkanlığı aracılığı ile Komisyona sunacağı strateji ve programı değerlendirmek,
- c) Başka ülkeler uygulamaları ile kamu kurum ve kuruluşları, siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, enstitüler, araştırma kuruluşları, akademisyenler, araştırmacılar ve benzerleri tarafından hazırlanmış rapor, kitap ve makaleleri incelemek,
- d) Kamu kurum ve kuruluşlarının (yargı organı hariç) görüşlerini almak,
- e) Gerekliğinde toplumun tüm kesimleriyle doğrudan görüşmek,
- f) Heyetin sunacağı görüş ve önerilerden yararlanmak, suretiyle üzerinde anlaşma sağlanan hususlarda TBMM Başkanlığına sunulmak üzere ortak akılı yansıtan öneriler içeren rapor üretmek. TBMM Genel Kurulunda görüşülerek üye tam sayısının dörtte üç çoğunluğu ile kabul edilen öneriler, Bakanlar Kurulu açısından tavsiye kararı niteliğindedir. Siyasi partiler tavsiye kararının hayata geçirilmesinde Bakanlar Kuruluna gerekli yardım, kolaylık ve desteği sağlar. TBMM Başkanı, tavsiye kararı niteliğindeki önerilerin gerçekleştirilmesini izler.

(4) Komisyonun çalışma usul ve esasları şu şekildedir;

- a) Komisyon haftada en az iki gün toplanır. Toplantılar Salı ve Perşembe günleri yapılır. Gerekliğinde haftalık toplantı sayısı artırılabilir.
- b) Komisyon ilk toplantısını Başkanın belirlediği gün ve saatte ve Başkanın belirlediği gündemle yapar. İzleyen toplantının gündemi ile gün ve saati Komisyon üyelerinin

görüşlerini alarak Başkan tarafından belirlenir. Komisyon Ankara dışında da toplanabilir.

- c) Komisyonun TBMM’de grubu bulunan siyasi partilerin komisyon üyelerinin tamamıyla toplanması asıldır. Ancak, TBMM’de grubu bulunan siyasi partilerin komisyon üyelerinin dörtte üçünün katılımı ile de toplanabilir.
- d) Komisyon, üye tam sayısının dörtte üçünün aynı yöndeki oyuyla karar alır ve öneride bulunabilir.
- e) Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması asıldır. Ancak, bazı hallerde Komisyon Başkan ve üyelerinin teklifi ve toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kararıyla tutanak tutulmamasına karar verilebilir.
- f) Toplantı tutanakları üyelere basılı veya CD ortamında ivedi olarak dağıtılır. Komisyon çalışmaları sona erene kadar hiçbir tutanak kamuoyuna açıklanamaz.
- g) Komisyon toplantıları basına kapalı olarak yapılır. Ancak, saydamlığı ve kamuoyunun bilgilendirilmesini sağlamak üzere Başkan toplantı bitiminde uygun göreceği içerikte açıklamada bulunabilir.
- h) Komisyon toplantılarına Komisyon üyeleri, Heyet üyeleri, toplantıya davet edilen kişiler ve görevlendirilenler dışında kimse katılamaz.

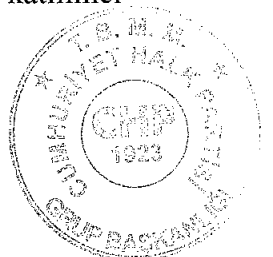
(5) Komisyona üye veren siyasi partilerin göstereceği birer uzman ile TBMM Başkanlığınca her siyasi parti için görevlendirilecek birer uzmandan oluşan iki teknik heyet oluşturulur. Gerekliğinde teknik heyet sayısı artırılabilir. Teknik heyet, verileri toplar, tasnif ve analiz eder ve bir değerlendirme raporu hazırlayarak Komisyona sunar. Komisyona üye veren her siyasi parti toplantılarda ikişer danışman bulundurabilir. Danışmanlar, müzakereye katılamaz ve oy kullanamazlar. Siyasi partilerin önereceği uzmanlar ile danışmanların ödenek ve yollukları TBMM Başkanlığınca karşılanır.

(6) Komisyon çalışma sürecini kendi belirler ve kurulduğu andan itibaren en geç 12 ay içinde raporunu tamamlayarak TBMM Başkanlığına sunar. Bu süre gerek görüldüğü takdirde TBMM Genel Kurulunca uzatıla bilinir.

(7) Komisyon kararıyla bir “Ortak Akıl Heyeti” kurulur. Heyet, Komisyonda üyesi bulunan her siyasi partinin, toplumsal sorunlara duyarlılığı olan ve siyasi partilerle üyelik bağı bulunmayan kişiler arasından önereceği üçer üyeden oluşur. Siyasi partilerin önereceği üyelere en az birinin kadın olması zorunludur. Heyet, kendi içinde her siyasi partiden en az bir üye bulunmak şartıyla iki veya daha fazla çalışma grubu oluşturabilir. Heyet kendi üyeleri arasından birini Heyet Başkanı, çalışma grubu ise kendi üyeleri arasından birini Çalışma Grubu Başkanı seçer.

(8) Heyet, Türkiye’nin toplumsal mutabakatla çözülmesi gereken temel sorun alanlarında Komisyonun çerçevesini çizdiği görev tanımı içinde ve Komisyonla koordineli biçimde aşağıdaki görevleri yerine getirir;

- a) TBMM’de temsil edilmeyen siyasi partilerin, sendikalar, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile bilim insanı ve sanatçıların etkin iletişime ve katılımcı süreçlere dayalı yapılarda görüş ve önerilerini almak,

b) Tüm yurttaşlara açık kapalı ve açık hava toplantıları, birebir ilişki ve yüz yüze görüşmelerle yurttaşların görüş ve önerilerini dinleyerek tasa, kaygı ve duyarlılıkları ile geleceğe ilişkin toplumsal barış ve huzur beklentilerini nesnel olarak yansıtmaya özen göstermek, suretiyle kendi düşüncelerini de içeren görüş ve önerileri bir rapor halinde Komisyona sunmak.

(9) Heyet ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları şu şekildedir:

- a) Heyet ve çalışma gruplarının toplantı günleri ile gündemlerini Komisyon çalışmaları ile koordineli olacak şekilde Heyet belirler.
- b) Heyet, üyelerinin tamamıyla toplanır. Ancak, Heyeti öneren siyasi partilerin dörtte üçünün en az birer üyeye temsil edildiği hallerde de Heyet toplanabilir. Heyet, toplantı yeter sayısının üçte iki çoğunluğu ile karar alır; üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile öneride bulunur.
- c) Çalışma grubu, üyelerinin tamamı ile toplanır. Ancak, Heyeti öneren siyasi partilerin dörtte üçünün en az birer üyeye temsil edildiği hallerde de çalışma grubu toplanabilir. Çalışma grubu, toplantı yeter sayısının üçte ikisiyle karar alır ve öneride bulunur.
- d) Heyet ve çalışma grubu raporlarında ayrışık oyu bulunanlar gerekçelerini ayrıntılı olarak açıklar.
- e) Heyet ve çalışma grubu toplantıları tutanağa bağlanır.
- f) Heyet ve çalışma grubu toplantıları kamuya açık yapılır. Ancak, bazı hallerde Heyet ve çalışma grubu başkan ve üyelerinin teklifi ve toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kararıyla gizli ve basına kapalı toplantılar yapılabilir.

(10) Komisyona üye veren siyasi partilerin göstereceği birer uzman ile TBMM Başkanlığınca görevlendirilecek bir uzmandan oluşan teknik görevliler, Heyet çalışmalarına teknik destek sağlamak üzere görevlendirilir. Teknik görevliler, verileri toplar, tasnif ve analiz eder ve Heyetin raportörlük işlerini yürütür. Siyasi partilerin önereceği üyeler ile uzmanların ödenek ve yollukları TBMM Başkanlığınca karşılanır.

(11) Heyetin çalışma süresi Komisyon tarafından belirlenir ve kurulduğu andan itibaren en geç sekiz ay içinde raporunu tamamlayarak Komisyona sunar. Gerek görüldüğü takdirde bu süre Komisyonca uzatılabilir.

Bu geçici maddede hüküm bulunmayan hallerde TBMM Başkanlık Divanının belirleyeceği usul ve esaslar uygulanır.

Heyet üyeleri, yaptıkları görev nedeniyle TBMM Başkanlık Divanının izni olmadıkça soruşturma ve kovuşturmaya tabi tutulamazlar.”

MADDE 2- 5.3.1973 tarihli ve 584 Karar Numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğüne aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- Ülkemizde geçmişte yaşanan acı ve travmaları hatırlatan isimleri taşıyan; meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park ve benzeri alanların, kamu kurum ve kuruluşlarına ait işletme, tesis, bina ve benzeri tüm yapıların ve kışlaların tespit edilmesi ve bu

isimlerin değiştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde “Geçmişte Yaşanan Acı ve Travmaları Hatırlatan İsimleri Taşıyan Yerlerin Belirlenmesi ve Bu İsimlerin Kaldırılmasına İlişkin Tespit Komisyonu” kurulmuştur.

Komisyonun ye sayısı on ikidir. Siyasi parti grupları tarafından bu İçtüzük değişikliğinin yayımını takip eden on beş gün içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Komisyon yeliği için üçer aday bildirilir. Komisyon yelerinin seçimi, siyasi parti grupları tarafından önerilen adayların Genel Kurulca işaret oyu ile onaylanması ile tamamlanır. Komisyon, bu İçtüzük değişikliğinin yayımını takip eden bir ay içerisinde oluşturulur. Komisyon Başkanı, komisyon yeleri tarafından oyçokluğu esasına göre seçilir.

Komisyon, göreviyle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden bilgi isteyebilir ve belge alabilir. Komisyon, gerekli gördüğü hllerde ilgili kişi ve uzmanların bilgisine başvurabilir. Komisyonun görev süresi kuruluşundan itibaren bir yıldır.

Komisyonun toplantı yeter sayısı ye tam sayısıdır. Komisyon, kararlarını ye tam sayısının dörtte üçü ile verir. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz. Komisyon gündemi Başkan tarafından belirlenir. Komisyon, geçmişte yaşanan acı ve travmaları hatırlatan isimleri taşıyan yerlerin tespitine yönelik inceleme ve araştırmaları resen yapabileceği gibi, başvuru üzerine de yapabilir. Komisyon, görevi ile ilgili olarak hazırladığı, tespit ve önerilerini içeren raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Komisyonun raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca ad belirlemeye ve değiştirmeye yetkili kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilir. Bu kuruluşlar raporun gereğini yerine getirmekte bir takdir hakkına sahip değildirler.

Komisyonun, 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirlenen esaslara göre, medeni hakları kullanma ehliyetine sahip Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile Türkiye’de ikamet eden yabancı gerçek kişiler tarafından başvuru yapılabilir. Komisyon tarafından başvuru sahiplerine inceleme ve araştırma sonuçları hakkında bilgi verilir.

Bu maddede açıklık olmayan hllerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.”

MADDE 3- Bu İçtüzük yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu İçtüzük Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından yürütülür.

